

Sygn. akt VIII GC 212/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSO Piotr Sałamaj

Protokolant - st. sekr. sąd. Eliza Sandomierska

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2013 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powódki M. Z. ustawowe odsetki:

- od kwoty 83.767,85 zł od dnia 5 maja 2011 r. do dnia 13 maja 2011 r.,

- od kwoty 83.984,79 zł od dnia 6 maja 2011 r. do dnia 13 maja 2011 r.;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 212/11

UZASADNIENIE

Powódka M. Z. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwoty 167.752,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 83.767,85 zł od dnia 23.04.2011 r. i 83.984,79 zł od dnia 27.04.2011 r. oraz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu podniosła, że na podstawie zawartej z pozwanym umowy zobowiązała się do sprzedaży 1800 ton pszenicy paszowej. Dochodzone pozwem roszczenie obejmuje należności wynikające z faktury VAT nr (...). Powódka wskazała, że wydała pozwanemu łącznie 1116,96 ton pszenicy. Pozwany nie uregulował należności wynikających z wystawionych faktur VAT. Powódka zakwestionowała obciążenie jej przez pozwanego karą umowną w wysokości 90.000 euro z tytułu niewydanej ilości zboża, wyjaśniając, że niewykonanie umowy w pełnym zakresie nie było przez nią zawinione. Podała, że była gotowa wykonać w całości swoje zobowiązanie (posiadała wystarczającą ilość zboża), jednakże wobec braku zapłaty należności z tytułu poprzedniej sprzedaży pszenicy, na podstawie art. 490 § 1 k.c., powstrzymała się ze spełnieniem całości świadczenia. Powódka dodała także, że zgodnie z umową łączącą strony realizacja dostawy miała odbywać się według harmonogramu, pozwany zaś nigdy nie ustalił terminów dostaw. Zarzuciła również, że pozwany popadł w zwłokę w odbiorze towaru, kilkakrotnie bowiem nie przyjął zboża, wysłanego przez powódkę do Niemiec, gdzie miał się odbyć rozładunek, czy też zamykał swoje magazyny. W czasie trwania

umowy pozwany zażądał obniżenia ustalonej przez strony ceny za rzepak z kwoty 200 euro za tonę na 190 euro za tonę, powódka jednak nie wyraziła zgody na zmianę umowy w tym zakresie.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 2 sierpnia 2011 r. Sąd uwzględnił żądanie pozwu w całości.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Pozwany podniósł zarzut nieistnienia wierzytelności dochodzonej przez powódkę na skutek potrącenia dokonanego przez niego przed wytoczeniem powództwa. Podniósł, że potrącił przysługującą mu wobec powódki wierzytelność w kwocie 90.000 euro z tytułu kary umownej w związku z brakiem dostarczenia 683,04 ton pszenicy z wierzytelnością powódki w kwocie 167.752,64 zł. Pozwany stwierdził, że niespornym jest, że powódka nie dostarczyła 1.800 ton pszenicy do dnia 30 kwietnia 2011 r. Wysokość kary umownej została obliczona przy 1.800 ton oraz ceny w wysokości 200 euro zakontraktowanej pszenicy x 25 %, zgodnie z § 2 umowy nr (...), § 1 aneksu z dnia 14 marca 2011 r. oraz § 8 O. W. S. i. R. z. D. Z. R. i. R. S. – (1) żniwa 2010. Wskazał także, że pismo o obciążeniu powódki karą umowną zostało sporządzone w dniu 5.05.2011 r., zaś pierwsze wezwanie pozwanego do zapłaty zostało opatrzone datą 17 maja 2011 r.

Pozwany zarzucił, że powódka podała nieprawidłowe terminy płatności faktur. Faktura VAT nr (...) została doręczona pozwanemu w dniu 19.04.2011 r., zatem termin płatności przypadał na 3.05.2011 r., nie zaś na dzień 22.04.2011 r. Natomiast faktura VAT nr (...) została doręczona pozwanemu w dniu 21.04.2011 r., wobec czego termin płatności przypadał na dzień 5.05.2011 r., a nie jak podaje powódka na 25.04.2011 r. Jak wynika z powyższego na dzień upływu terminu realizacji umowy przez powódkę, tj. na 30.04.2011 r., pozwany nie zaległ z płatnością żadnej faktury. Tym samym powódka nie była uprawniona do wstrzymania się ze spełnieniem swojego świadczenia.

Ponadto pozwany podniósł, że powódka nie wykazała, że spełnienie świadczenia przez pozwanego było wątpliwe ze względu na jego stan majątkowy. Wskazał, że uregulował wszystkie należności wynikające z wystawionych przez powódkę faktur VAT z wyjątkiem tych objętych zarzutem potrącenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 3 grudnia 2010 r. powódka M. Z., jako sprzedający, zawarła z (...) spółką z o.o. w S. (obecnie M. P.), jako skupującym, umowę sprzedaży zbóż nr (...). Na jej podstawie powódka zobowiązała się do dostawy pozwanemu pszenicy paszowej w ilości 2.000 ton za cenę 200 euro za tonę, a w przypadku gdyby pszenica miała parametry pszenicy energetycznej to 190 euro za tonę. Jako miejsce dostawy wskazane zostało S. (Niemcy). Zgodnie z § 3 ust. 2 umowy powódka zobowiązana była spełnić swoje świadczenie do dnia 29.02.2011 r. Stosownie do § 5 ust. 2 umowy wszelkie jej zmiany i uzupełniania wymagały formy pisemnej pod rygorem nieważności, chyba że strony umowy zgodnie odstąpią od zachowania formy pisemnej. Integralną częścią umowy były O. W. S. i. R. Z. R. R. S. i. O. skupującego w aktualnej wersji (§ 1 ust. 1).

Według § 6 ust. 1 a) O. W. S. i. R. Z. R. i. R. S. – żniwa 2010 (dalej jako OWS) realizacja dostawy odbywać się miała wyłącznie według harmonogramu dostaw uzgodnionego pisemnie z działem logistyki skupującego. Na podstawie § 7 ust. 1 OWS zapłata ceny ostatecznej miała być realizowana w ciągu 14 dni od dnia dostarczenia oryginału faktury VAT przez sprzedającego. W § 7 ust. 5 strony wyraziły zgodę na dokonywanie kompensaty ich wzajemnych i wymagalnych wierzytelności, zgodnie z przepisami prawa. W § 8 OWS wskazano, że w przypadku zawinionego niewykonania umowy w zakresie dostarczonej ilości towaru naliczana jest kara umowna w wysokości 25 % wartości umowy, której zapłata jest wymagalna z dniem nienależytego wykonania umowy (wykonania niepełnej dostawy towaru). Postanowienia ogólnych warunków mogły być zmienione przez skupującego w każdym czasie (§ 15 ust. 1).

W imieniu powódki umowę podpisał dyrektor jej przedsiębiorstwa (...), który potwierdził także otrzymanie i zapoznanie się z treścią OWS. Odbyło się to w siedzibie firmy powódki w obecności pracownika pozwanego T. S., który zabrał umowę celem jej podpisania przez prokurenta pozwanego P. P. (1).

Umowa nr (...) nie była pierwszą zawartą pomiędzy stronami, wcześniej było ich kilka, ale miały drobniejszy charakter, dotyczyły 100 – 200 ton zbóż.

(dowód: umowa sprzedaży zbóż (...) z 3.12.10 r. k. 13-13 verte, O. W. S. i. R. Z. R. i. R. S.– żniwa 2010 k. 15-19, zeznania świadków J. G. (1) k. 170-172, P. P. (1) k. 195-197, I. P. k. 166-168)

Zapis umowy „franco – S.” oznaczał dostarczanie pszenicy przez sprzedającego do miejsca wskazanego przez skupującego, a „termin dostawy: w opcji skupującego”, że to skupujący decyduje o terminie i ilości dostawy. Pierwsze dostawy towaru przez powódkę miały miejsce krótko po zawarciu umowy. Awizacja dostaw odbywała się drogą telefoniczną lub mailową. Szczegółowy harmonogram dostaw nie został przez strony ustalony.

W piśmie z dnia 4.01.2011 r. pozwany poinformował powódkę, że oczekuje na dostawy pszenicy w ilości 100 ton dziennie począwszy od dnia 10.01.2011 r., wskazując że awizację dostaw należy ustalać z działem logistyki, z B. W. (1).

(dowód: pismo pozwanego z 4.01.11 r. wraz z potwierdzeniem nadania k.76-77, zeznania świadków I. S.-P. k. 166-168, J. G. k. 170-172, W. Z. (1) k. 190-192, B. W. (1) k. 192-194)

W przypadku niemożności dostaw w danym terminie pozwany informował o tym powódkę. W dniu 17.01.2011 r. B. W. (1) poinformował mailem J. G. (1) o braku możliwości dostaw pszenicy do S. w okresie od 18 do 21 stycznia 2011 r. z uwagi na problemy techniczne. W dniu 19.04.2011 r. powódka została poinformowana o braku dostaw w dniu 22 kwietnia 2011 r. z uwagi na święto w Niemczech.

(dowód: maile pozwanego z 17.01.11 r. k. 35, z 19.04.11 k. 36, zeznania świadków I. S.-P. k. 166-168, B. W. k. 192-194)

Dostawa pszenicy przez powódkę w dniu 31.01.2011 r. nie została przyjęta przez pozwanego z uwagi na nieodpowiednie parametry zboża. Wtedy powódka przekierowała transport do innego odbiorcy w Niemczech, który przyjął pszenicę jako paszową.

(dowód: karty drogowe z 31.01.11 r. k. 33 i 34, zeznania świadków M. S. k. 169, K. G. k. 252, I. S.-P. k. 166-168, J. G. k. 170-172, B. W. k. 192-194)

W lutym 2011 r. w siedzibie pozwanego odbyło się spotkanie przedstawicieli stron, w którym uczestniczyli I. P., J. G. (1) i P. P. (1). Przedstawiciele powódki wskazywali na opóźnione płatności przez pozwanego niektórych faktur, licząc termin płatności 14 dni od daty wystawienia faktury. Pozwany nie zgodził się na taki sposób liczenia terminu płatności wskazując na postanowienia umowne. Żadna zmiana umowy w tym zakresie nie nastąpiła.

(dowód: zeznania świadków I. S.-P. k. 166-168, J. G. k. 170-172, P. P. k. 192-194, W. Z. k. 190-192)

W dniu 14 marca 2011 r., z inicjatywy powódki, sporządzony został aneks nr (...) do umowy nr (...), w którym strony postanowiły, że ilość zakontraktowanej pszenicy ulegnie zmniejszeniu do 1800 ton, a termin realizacji zobowiązań wynikających z ww. umowy ustala się na dzień 30.04.2011 r. Zmniejszenie ilości pszenicy dotyczyło tego towaru, którego pozwany nie przyjął z uwagi na zakwestionowanie jego parametrów. Aneks omyłkowo otrzymał datę „14.03.2010r.”.

(dowód: aneks nr (...) k. 14, zeznania świadków I. S.-P. k. 166-168, J. G. k. 170-172, P. P. k. 192-194, W. Z. k. 190-192)

Z tytułu dostawy 101,80 ton pszenicy powódka wystawiła pozwanemu w dniu 8.04.2011 r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 83.767,85 zł z terminem płatności do dnia 22.04.2011 r. Faktura wpłynęła do pozwanego w dniu 19.04.2011 r.

W dniu 12.04.2011 r. powódka wystawiła pozwanemu fakturę VAT nr (...) na kwotę 83.984,79 zł z terminem zapłaty do dnia 26.04.2011 r. z powołaniem się na sprzedaż pszenicy w łącznej ilości 101,84 ton. Faktura wpłynęła do pozwanego w dniu 21.04.2011 r.

(dowód: faktura VAT nr (...) kopia k. 20 - oryginał k. 73, faktura VAT nr (...) kopia k. 21 - oryginał k. 74)

Pozwany uregulował należności wynikające z wcześniej wystawionych przez powódkę faktur VAT, w tym także z poprzednich umów, ale częściowo z kilkudniowym opóźnieniem. Dwukrotnie opóźnienie wyniosło kilkanaście dni.

(dowód: rejestr faktur własnych powódki k. 30, rejestr faktur własnych powódki z adnotacjami prokurenta pozwanego k. 72)

W piśmie z dnia 15.04.2011 r. pozwany wezwał powódkę do dostarczenia brakującej pszenicy w ilości 683,04 ton do dnia 30.04.2011 r. wskazując, że w przypadku braku realizacji przez powódkę całości zobowiązania obciąży ją karą umowną na podstawie § 8 Ogólnych Warunków Skupu.

W korespondencji mailowej z 27.04.2011 r. I. P. poinformowała pracownika pozwanego B. W. (1), że brak płatności powoduje wstrzymanie dostawy towaru, a powódka nie otrzymała płatności za dostarczoną pszenicę z dnia 21.03.2011 r., z 08 i 12.04.2011 r. B. W. (1) wskazał, że przekazał te informacje panu P. i księgowości.

W dniu 28.04.2011 r. B. W., także mailem, poinformował I. S.-P., że poszło do nich potwierdzenie płatności i poprosił o informację czy w dniu dzisiejszym i jutro dojadą do S. pojazdy z pszenicą. W odpowiedzi powódka napisała, że otrzymała potwierdzenie przelewu na, ale tylko na jedną fakturę nr (...). Po uregulowaniu przez pozwanego kwot wynikających z faktur nr (...) dostawa pszenicy będzie wznowiona.

(dowód: pismo pozwanego z 15.04.11 r. z potwierdzeniem nadania k. 70 i 71, korespondencja mailowa z 27 i 28.04.2011 r. k. 27-29, zeznania świadków I. S.-P. k. 166-168, J. G. k. 170-172, W. Z. k. 190-192 i B. W. k. 192-194)

Na dzień 1.04.2011 r. w magazynie powódki znajdowało się łącznie 980,47 ton pszenicy, zaś na dzień 30.04.2011 r. 2121,092 ton pszenicy.

(dowód: stany magazynowe na dzień 1 i 30.04.11 r. k. 31 i k. 32)

Na dzień 30.04.2011 r. z ustalonych w umowie (...) 1800 ton pszenicy powódka dostarczyła pozwanemu łącznie 1116,96 ton.

(niesporne)

Pismem z dnia 5.05.2011 r., nazwanym „Kara umowna”, pozwany poinformował powódkę, że naliczył na podstawie § 8 OWS karę umowną w wysokości 90.000 euro z uwagi na brak dostarczenia ustalonej w umowie ilości pszenicy. Pozwany wezwał powódkę do zapłaty powyższej kwoty w terminie do dnia 12.05.2011 r.

W dniu 13.05.2011 r. pozwany wystawił Dokument kompensaty nr K. (...) /26, w którym dokonał potrącenia wierzytelności z tytułu kary umownej w wysokości 90.000 euro z wierzytelnością powódki wynikającą z faktury VAT nr (...) o równowartości 42.159,13 euro. Dokument ten sporządziła i podpisała księgowa I. S. (2), która zgodnie z treścią udzielonego jej przez pozwanego pełnomocnictwa z dnia 4.10.2010 r., była upoważniona do składania w imieniu pozwanego wszelkich oświadczeń woli w zakresie rozliczenia zobowiązań spółki i jej wierzytelności wobec kontrahentów, składania oświadczeń dotyczących potwierdzenia sald zobowiązań spółki i jej wierzytelności oraz składania oświadczeń o potrąceniu, a także kompensowaniu wzajemnych wierzytelności spółki i jej kontrahentów. Dokument kompensaty został wysłany do powódki w dniu 13.05.2011 r.

(dowód: pismo z 5.05.11 r. k. 26, k. 63-64 z potwierdzeniem nadania k. 65-66, dokument kompensaty k. 67 z potwierdzeniem nadania k. 68-69, upoważnienie z 4.10.10 r. k. 204, zeznania świadka P. P. k. 196)

W odpowiedzi z 17.05.2011 r. na obciążenie karą umowną powódka, działając przez pełnomocnika, zakwestionowała zasadność tej kary. Powołała się na brak uregulowania przez pozwanego wszystkich należności wynikających z wystawionych przez nią faktur VAT bądź też ich uiszczenie po terminie płatności. Podała, że dysponuje pszenicą w

ilości wystarczającej na wykonanie jej zobowiązania, przy czym wstrzymuje się ze spełnieniem swojego świadczenia do czasu zapłaty kwot wynikających z faktur VAT nr (...), jednocześnie wzywając do ich zapłaty.

Odpowiadając na powyższe pismo pełnomocnik pozwanego wskazał, że powódka nie miała podstaw faktycznych ani prawnych do wstrzymania dostawy towaru, gdyż otrzymywała płatności od pozwanego regularnie, a nawet często przed terminem. Pełnomocnik powołał się także na potrącenie dokonane w dokumencie kompensaty z dnia 13.05.2011 r.

(dowód: pismo pełnomocnika powódki z 17.05.11 r. z potwierdzeniem nadania k. 22-23, pismo pełnomocnika pozwanego z 20.05.11 r. z potwierdzeniem nadania k. 78-79)

Strony prowadziły negocjacje w celu ugodowego załatwienia sprawy, przedstawiając wzajemnie propozycje i projekty porozumień. Do zawarcia porozumienia nie doszło.

(dowód: projekt porozumienia pozwanego z 3.06.11 r. k. 41, projekt porozumienia powódki z 20.06.11 r. k. 42 z pismem przewodnim k. 83, pismo pełnomocnika pozwanego z 30.06.11 r. z potwierdzeniem nadania k. 80-81, pismo pełnomocnika powódki z 8.07.11 r. z potwierdzeniem nadania k. 24-25, wydruk maila J. G. k. 82, zeznania świadka J. G. k. 170-172)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się niemal w całości nieuzasadnione, a jego podstawę prawną stanowił przepis art. 535 k.c. w związku z postanowieniami umowy sprzedaży zbóż z dnia 3.12.2010 r.

W realiach sprawy nie była sporna wysokość ceny jakiej żądała powódka z tytułu sprzedaży pozwanemu pszenicy, a wynikająca z faktur VAT nr (...), których otrzymanie pozwany potwierdził. Niesporne było też wydanie pozwanemu pszenicy w ilości wskazanej w ww. fakturach. Istota sporu sprowadzała się natomiast do rozstrzygnięcia podniesionego w sprzeciwie od nakazu zapłaty zarzutu wygaśnięcia wierzytelności powódki na skutek potrącenia dokonanego przez pozwanego przed wytoczeniem powództwa, zwłaszcza wobec zakwestionowania przez powódkę już w pozwie zasadności naliczenia przez pozwanego kary umownej określonej w § 8 O. W. S. i. R. Z. R. i. R. S. – żniwa 2010 (dalej jako OWS), będących integralną częścią umowy sprzedaży zbóż nr (...).

Otóż zgodnie z tym postanowieniem umownym (karta 16 akt), w przypadku zawinionego niewykonania umowy w zakresie dostarczonej ilości towaru naliczana jest kara umowna w wysokości 25% wartości umowy, której zapłata jest wymagalna z dniem nienależytego wykonania umowy (wykonania niepełnej dostawy towaru). Fakt dostarczenia pozwanemu przez powódkę tylko 1116,96 ton pszenicy z ustalonej w umowie ilości 1800 ton jest niekwestionowany. Spór wywołuje natomiast kwestia czy po stronie skupującego (pozwany), czy po stronie sprzedającego (powódka) leży wina za taki stan rzeczy. Zatem w pierwszej kolejności wymaga ustalenia czy powódka miała podstawy do wstrzymania się z dostawą pszenicy dla pozwanego, którą jak twierdzi i wykazuje dokumentami, posiadała w swoich magazynach w kwietniu 2011 r. w ilości wystarczającej do wywiązania się z zobowiązania umownego. Jako podstawę wstrzymania się z realizacją dostaw pszenicy powódka wskazała zaleganie przez pozwanego z płatnościami z faktur objętych pozwem, jak i nieterminowe opłacanie wcześniejszych faktur.

O przeterminowaniu płatności możemy mówić jeżeli upłynął już termin zapłaty określony w umowie, fakturze, itp. W niniejszej sprawie termin zapłaty ceny za dostarczoną pszenicę strony uregulowały w § 7 ust. 1 OWS, zgodnie z którym zapłata ceny ostatecznej realizowana jest w ciągu 14 dni od dnia dostarczenia oryginału faktury VAT przez sprzedającego (k. 16). I jakkolwiek powódka respektowała termin 14 dni, to jednak liczyła go od daty wystawienia faktury (vide kopie rzeczonych faktur k. 20-21), a nie od daty dostarczenia faktury pozwanemu. Zatem termin płatności faktury VAT nr (...), która wpłynęła do pozwanego w dniu 19.04.2011 r. (vide oryginał faktury k. 73) upływał w dniu 3 maja 2011 r., a z uwagi na to, że 3 maja jest to dzień ustawowo wolny od pracy, to zapłata ceny z tej faktury powinna nastąpić najpóźniej w dniu 4 maja 2011 r. (art. 115 k.c.). Z kolei faktura nr (...) wpłynęła do pozwanego w dniu 21.04.2011 r. (k. 74), a więc jej zapłata powinna nastąpić najpóźniej w dniu 5 maja 2011 r. Z tak określonych dat

wymagalności ceny za pszenicę sprzedaną pozwanemu wynika, że powódka w dniach 27-29 kwietnia 2011 r. (patrz korespondencja mailowa stron, k. 27-29) nie była uprawniona do wstrzymania się – na podstawie art. 490 § 1 k.c. - ze spełnieniem swojego świadczenia z umowy nr (...), a więc wydania pozwanemu dalszej ilości pszenicy, tj. 683,04 tony.

Co prawda powódka wywodziła w toku postępowania, że strony zgodnie ustaliły zmianę sposobu liczenia początku biegu terminu płatności, a więc od dostawy pszenicy (tj. wystawienia faktury), a nie dostarczenia faktury skupującemu, lecz w ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza twierdzeń powódki w tym zakresie. Przede wszystkim wskazać trzeba, że wszelkie zmiany umowy wymagały zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności, z czego zdawał sobie sprawę dyrektor przedsiębiorstwa powódki J. G. (1) (vide jego zeznania, k. 170). Niespornym jest, że jedyny aneks nr (...) z dnia 14.03.2011 r. zmiany terminu płatności faktur nie regulował, a innego powódka nie przedstawiła. Z kolei pozwany w osobie prokurenta P. P. (1) zaprzeczył, aby ta kwestia była pomiędzy stronami negocjowana, co potwierdzają zeznania świadka I. P., że I. S. (2) powiedziała, iż nic nie jest jej wiadomo o ustaleniach ustnych, że termin płatności jeszcze nie minął i że powinien być liczony od wpływu faktury do firmy (k. 167). Zdaniem Sądu jeżeli takie ustalenia miałyby rzeczywiście miejsce, to koniecznym byłoby powiadomienie o tym służb księgowych pozwanej Spółki, co jak widać nie nastąpiło. Błędne są przy tym wywody powódki, że z zeznań świadka B. W. (1) wynika, że potwierdził po konsultacji z księgowością pozwanego, że płatności z faktur objętych pozwem poszły, co by miało świadczyć o ich wymagalności. Po pierwsze, z korespondencji mailowej z 27 i 28.04.2011 r. wynika jasno, że B. W. wskazał tylko, że poszło do powódki potwierdzenie płatności, bez określania numerów faktur, a to księgowa powódki wskazała, że dotyczyło ono faktury nr (...), która rzeczywiście była już wymagalna (k. 28). Nie oznacza to zatem, że należności z faktur objętych pozwem traktowano u pozwanego jako wymagalne w dacie ww. korespondencji. Po drugie, świadek B. W. wyraźnie zeznał, że decyzję o zmianie sposobu liczenia terminu płatności mógł podjąć prokurent, ale na pewno takie ustalenia winny mieć postać pisemną (k. 194), czego jak wiadomo powódka nie wykazała. W ocenie Sądu fakt, że pozwany nigdy nie kwestionował treści otrzymywanych faktur VAT i księgował je nie jest wystarczający do uznania, że nastąpiła w tym zakresie zmiana umowy. Zresztą rzeczony faktury wcale nie miały skróconego terminu płatności, bo jak wynika z ich treści sposobem zapłaty był „przelew 14 dni”, a tylko powódka zamieszczała w nich dodatkową adnotację, że faktura stanowi jednocześnie wezwanie do zapłaty w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania, zamieszczając datę końcową liczoną od wystawienia faktury (k. 73-74), która to adnotacja nie mogła być dla pozwanego wiążąca.

Uznając zatem, że powódka wstrzymała się ze swoim świadczeniem niepieniężnym bezpodstawnie, gdyż faktury nr (...) nie były jeszcze wymagalne, należało zbadać czy powódka mogła skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 490 § 1 k.c. W świetle tego przepisu i okoliczności sprawy z pewnością powódka była obowiązana spełnić świadczenie wzajemne wcześniej. Jednakże nie sposób przyjąć, że spełnienie świadczenia przez pozwanego (zapłata ceny) było wątpliwe ze względu na jego stan majątkowy. Tę okoliczność – w myśl reguły z art. 6 k.c. – winna udowodnić powódka, lecz w ocenie Sądu nie zaoferowała ona żadnego dowodu, który poddawałby w wątpliwość wypłacalność pozwanego. Takim dowodem nie są zeznania świadków I. S.-P., J. G. i W. Z., gdyż jakkolwiek wskazywali oni na rzekomo notoryczne i to znaczne zaległości płatnicze pozwanego, to odnosili to do jednostronnie przez siebie ustalonych terminów płatności faktur. Natomiast konfrontacja twierdzeń pozwu i zeznań ww. świadków z niekwestionowanym dokumentem w postaci rejestru faktur własnych (powódki) z naniesionymi adnotacjami (w kolorze zielonym) prokurenta pozwanego A. U., pokazuje, że opóźnienia ze strony pozwanej Spółki w płatnościach faktur powódki, przy obliczaniu terminów zgodnie z umową, wynosiły od jednego do kilkunastu dni (tu tylko dwa przypadki), a co do wielu faktur płatności następowały w terminie, a nawet przed. Nie sposób zatem uznać, że tylko i wyłącznie tego rodzaju opóźnienia, przy jednoczesnym regularnym uiszczaniu należności z faktur, mogły wywoływać u powódki wątpliwości co do stanu majątkowego pozwanego, czyli jego wypłacalności. Innych okoliczności powódka w tym zakresie nie przedstawiła, co czyni powoływanie się przez nią na normę art. 490 § 1 k.c. dla usprawiedliwienia wstrzymania się z dostarczeniem pszenicy pozwanemu, zupełnie bezzasadnym. Analogiczny wniosek płynie z analizy normy art. 552 k.c. w kontekście okoliczności sprawy, przy czym w tym przypadku powódka mogłaby od umowy odstąpić, a jak wiadomo takiego oświadczenia nie złożyła.

W ocenie Sądu nie potwierdziły się również przeszkody w spełnieniu przez powódkę świadczenia w postaci remontu silosów w S. i świąt w Niemczech. Po pierwsze, łączna ilość tych dni (18-21.01.2011 r. przyczyny techniczne, 22.04.2011 r. święto, inne święta analogiczne jak w Polsce) była znikoma w zestawieniu z okresem trwania umowy (3.12.2010 – 30.04.2011), zwłaszcza jeżeli zgodnie z pismem pozwanego z 4.01.2011 r. (harmonogram) dostawy byłyby po 100 ton dziennie. Po drugie, jak wynika z tabeli załączonej do pisma procesowego pozwanego z 11.06.2012 r. (k. 159-160), już tylko w okresie przedłużenia umowy na podstawie aneksu nr (...) powódka mogła się wywiązać z umowy i dostarczyć brakujące 683 tony pszenicy, którą posiadała w magazynie, gdyby tylko niezasadnie nie uzależniała dalszych dostaw od płatności jeszcze niewymagalnej ceny sprzedaży. Po trzecie wreszcie, słusznie wskazuje pozwany, że takie okoliczności jak święta powódka winna uwzględnić wiedząc, że dostawy będą na terenie Niemiec, zwłaszcza że o każdej tego typu „przeszkodzie” była informowana z wyprzedzeniem. Poza tym z maila z dnia 17.01.2011 r. (k. 35) wynika, że powódka awizowała wcześniej dostawę na ten właśnie dzień, a utrudnienia techniczne miały być dopiero od dnia 18.01.2011 r.

Biorąc pod uwagę omówione wyżej okoliczności uznać należało, że nastąpiło zawinione przez powódkę niewykonanie umowy w zakresie dostarczonej ilości towaru (co do 38% zamówionej ilości pszenicy), co uzasadniało obciążenie powódki przez pozwanego karą umowną na podstawie § 8 OWS w zw. z § 1 ust. 1 umowy nr (...) w wysokości 90.000 euro. Podkreślić należy, że powódka nie kwestionowała wysokości kary, której wyliczenie zresztą nie nastroczało trudności [1800 ton x 200 euro/t x 25%]. Podstawę prawną kary umownej stanowił przepis art. 483 i art. 484 § 1 k.c.

W konsekwencji pozwany mógł skorzystać z potrącenia, przewidzianego w § 7 ust. 5 OWS, jako sposób rozliczeń wzajemnych wierzytelności stron. Oświadczenie takie zawarte zostało w Dokumencie kompensaty nr K. (...)/26 z dnia 13.05.2011 r. (k. 67), które tego samego dnia zostało wysłane do powódki przesyłką poleconą, a powódka nie zaprzeczyła, że to oświadczenie otrzymała. Podobnie powódka nie kwestionowała uprawnień księgowej I. S. (2), która się pod tym dokumentem podpisała, do składania takich oświadczeń i imieniu pozwanej Spółki. To uprawnienie zostało potwierdzone zeznaniami prokurenta P. P. (1) (k. 196), a nadto upoważnieniem z dnia 4.10.2010 r. Dowód ten nie okazał się spóźniony, gdyż w zasadzie dopiero od złożenia tego dokumentu powódka zaczęła kwestionować upoważnienie I. S. (2) do składania oświadczeń o kompensacie, które zresztą zostało wpiern potwierdzone zeznaniami prokurenta samoistnego, a więc dowodem na pewno nie sprekludowanym, bo zawnioskowanym w sprzecznie od nakazu zapłaty.

W rezultacie złożonego oświadczenia o potrąceniu (art. 489 § 1 k.c.) umorzyły się nawzajem wierzytelności w Dokumencie kompensaty wymienione do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.), a więc wierzytelności powódki dochodzonej w niniejszym postępowaniu. Konieczne było zatem oddalenie powództwa co do należności głównej i odsetek (punkt II.), za wyjątkiem odsetek ustawowych od kwot i za okresy wskazane w punkcie I. sentencji wyroku.

Zasądzając te odsetki Sąd uznał, że oświadczenie o potrąceniu nastąpiło najwcześniej w dniu 13 maja 2011 r., zaś sam pozwany wymagalność swojej wierzytelności określił na dzień 12 maja 2011 r. (vide k. 67). Dopiero więc z tym dniem zaistniały warunki potrącalności, a ponieważ wierzytelność powódki stała się wymagalna odpowiednio do terminów płatności faktur, tj. 5 i 6 maja 2011 r. (o czym była mowa wyżej), to do dnia umorzenia tej wierzytelności powódce należą się ustawowe odsetki (art. 481 k.c.).

Na podstawie art. 100 zdanie drugie w zw. z art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. Sąd włożył na powódkę obowiązek zwrotu pozwanemu wszystkich kosztów procesu, gdyż powódka wygrała tylko co do nieznacznej części swojego roszczenia, a na zasądzoną z tego tytułu kwotę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego pozwanego (3.600 zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł).

Ustalenia faktyczne Sąd poczynił na podstawie niekwestionowanych wzajemnie dowodów z dokumentów oraz na podstawie zeznań świadków, z których nie zasługiwały na wiarę zeznania I. S.-P., J. G. i W. Z. w części dotyczącej rzekomych ustaleń o zmianie terminu początkowego terminu płatności za dostarczoną pszenicę, z przyczyn już wyżej wskazanych. Ponadto podkreślić trzeba, że w pozwie powódka nie przywołała tej argumentacji, która pojawiła się dopiero po sprzeciwie od nakazu zapłaty, co sugeruje, że była to taktyka procesowa powódki.